
Veteranen welkom. Jullie gaan alle vier richting de honderd jaar of hebben die mijlpaal zelfs al bereikt. Dan is een dagje Bronbeek niet zomaar iets, dat realiseer ik me goed. Gelukkig worden jullie liefdevol in de gaten gehouden door familie of begeleiders, dat heb ik al wel gezien. We zijn trots dat jullie bij ons zijn vandaag.

Het thema van vandaag is verlangen. Voor mij het verlangen om onze vaste bezoekers vandaag allemaal weer in goede gezondheid te mogen begroeten. Maar helaas is Corona ook deze zomer nog spelbreker. We hebben als bestuur in de uitnodigingen voor vandaag veel mensen teleur moeten stellen en dat heeft ons oprecht veel verdriet gedaan. Maar we hadden geen andere keuze. Wij hopen volgend jaar op een herdenking zonder Corona-beperkingen. Maar voor wie het wil zien heeft de Corona-pandemie ook voordelen. Defensie verzorgt ook dit jaar een live uitzending en zo kan het zijn dat mijn tante Willy in Australië, aan de andere kant van de wereld, er toch bij kan zijn. Ik groet haar hartelijk, net als alle anderen die op dit moment meekijken.

Verlangen klonk ook door in de ontroerende brieven die Sienna zo mooi heeft voorgelezen. Haar overgrootvader die plannen maakte voor na de oorlog. Als teken van verlangen naar het einde van die onzekere en nare tijd. Het verlangen naar het gewone leven. Een tocht door Java naar de geboorteplaats van zijn vrouw en konijnen en kippen voor de boerderij.

Het deed mij denken aan mijn eigen grootvader, Jan Broekroelofs. In de brieven uit het eerste oorlogsjaar is te lezen dat mijn grootvader bij het uitbreken van de oorlog werd ingezet bij de artillerie op Madoera. Bij het geschutstuk ontmoet hij Gerard Saveur. Een houtvester uit Serang. Jan en Gerard worden goede vrienden en blijven ook na de internering bij elkaar. Als hun vrouwen in juli 1942 van de Japanners op bezoek mogen komen in het krijgsgevangenkamp in Soerabaja, wordt door Jan en Gerard gezorgd dat zij elkaar ook ontmoeten. En er worden plannen gesmeed voor na de oorlog. Plannen over het gewone leven en om over en weer te gaan logeren.

Maar het loopt anders. De vrienden worden op transport gezet naar Thailand. De boottocht naar Changi, de treinreis naar Ban Pong, in Kinsajok gaat het te

voet verder naar Rin Tin. Een ooggetuige meldt mijn grootmoeder na de oorlog dat Jan en Gerard voor elkaar zorgden als broers. Gerard Saveur is fysiek sterker en draagt de bepakking van mijn grootvader, die al verzwakt aan de voettocht naar Rintin begon. Beide vrienden worden uiteindelijk ziek tijdens de dysenterie-epidemie in Rin Tin en overlijden kort na elkaar. Beiden laten ze een gezin achter. Mijn grootvader een vrouw en drie kleine kinderen. Tante Willy, tante Jenny en mijn vader. Gerard Saveur een vrouw en eveneens een zoon, Jan, en twee dochters. Met het overlijden van de vrienden vervalt ook het contact tussen de gezinnen. Totdat mijn vader door ongelooflijke samenloop van omstandigheden in 2010 op de herdenking hier op Bronbeek, plotseling oog in oog staat met Jan Saveur, de zoon van Gerard. Als bij een wonder is het contact hersteld.

Met Ida Saveur, dochter van Jan en kleindochter van Gerard zit ik nu al zes jaar het bestuur van de stichting herdenking Birma Siam en Pakan Baroe spoorweg. Ik heb het er met Ida wel eens over gehad. Over die bijzondere ontmoeting hier op Bronbeek, die als je je ogen sluit en fantaseert bijna gestuurd lijkt. Wat zouden die twee vrienden ervan gedacht hebben? Hun kleinkinderen in het bestuur van deze stichting. Ze zouden vast trots zijn denken wij. Maar vertellen kunnen ze het ons niet meer.

Dit is mijn 6^e jaar als voorzitter van de stichting. Mijn lieve vrouw Angelique zei wel eens “wat haal je je toch een werk op de hals” als ze me in het weekend of avonden in de weer zag met de website, uitnodigingen of weer een boek. “Maar het is het liefste wat ik doe” zeg ik dan altijd. En zo is het. Het is het liefste wat ik doe. En toch maak ik vandaag plaats als voorzitter.

Ik vind dat een stichting na een aantal jaar een nieuwe voorzitter verdient. Een nieuw gezicht, een nieuw geluid. De afgelopen 6 jaar hebben wij als bestuur de transitie ingezet van een reünie, die nog door tientallen veteranen werd bezocht, naar een familieritueel. De jaarlijkse herdenking als het hek om onze bloementuin heb ik dat vorig jaar genoemd. De driegeratiekrans is daarvoor ons symbool geworden en ik vind het prachtig om te zien hoe de families Wouters en Van der Hoeven vandaag zijn samengekomen rondom ons monument. De herdenking als familieritueel waarbij alle generaties samenkomen en stilstaan bij de rode draad die hen verbindt. Mijn zoektocht

naar een nieuwe voorzitter was een zoektocht naar iemand die ook de jongere generaties bij dat familieritueel kan blijven betrekken.

In 2017 meldde de familie Bannink zich bij mij voor een bijdrage aan de herdenking. Veteraan Louk met een prachtige vertelling in een afgeladen Sumatrazaal. En kleinzoon Lars met een mooie speech op het veld tijdens de ceremonie. Na afloop zei ik tegen Lars: jij wordt de nieuwe voorzitter. En hij lachte wat. Het werd door de jaren heen een beetje onze running gag. Dit voorjaar meldde hij me dat hij er klaar voor was. Nog maar 26 jaar. Wat een verantwoordelijkheid. Lars, ik vind het geweldig dat je dit aanpakt en ik blijf graag bij jou in het bestuur om je helpen met van alles en nog wat. Want het is immers het liefste wat ik doe.

Wat misschien wel het mooiste van vandaag is, Lars heeft nog een grootvader die kan zeggen dat hij trots op hem is. En niet zomaar een grootvader, maar een Birma Siam veteraan. Ik wil afsluiten met Lars en zijn grootvader Louk te vragen een bloemstuk te leggen bij het monument uit naam van alle veteranen. De nieuwe voorzitter en de veteraan.

Ik dank u hartelijk